

Мордань, Є. Ю. Обґрунтування доцільності регулювання банківської системи на мікро- та макрорівнях [Текст] / Є. Ю. Мордань // Збірник тез XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та аспірантів «Фінансово-кредитна система України в умовах інтеграційних та глобалізаційних процесів» (23-25 квітня 2014 р.). – Черкаси: ЧІБС УБС НБУ, 2014. – С. 81-83.

УДК 336.71

ОБГРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА МІКРО- ТА МАКРОРІВНЯХ

Мордань Є.Ю.

аспірант кафедри міжнародної економіки

Науковий керівник: д.е.н. проф. Д'яконова І.І.

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

Процес регулювання банківської системи є безперервним, побудованим на об'єктивній реальності та базується на отриманих сигналах, що подаються розвиваючим об'єктом регулювання – банківською системою, а також економічною системою, що перебуває у взаємообумовленому розвитку з банківською. Саме це сприяє вибору тих інструментів та методів регулювання, які будуть прийнятними та ефективним за певних умов.

З огляду на розвиток сучасних глобалізаційних процесів у фінансовій сфері, відбувається тісний взаємозв'язок між її структурними елементами, в результаті чого банківська система, як її складова, набуває нових рис та підлягає більш широкому спектру ризиків. Тому автором запропоновано досліджувати банківську систему як об'єкт регулювання на макро- та мікрорівнях.

Так, з урахуванням елементного складу банківської системи, на мікрорівні до об'єктів регулювання слід віднести:

- перший рівень банківської системи України представлений Національним банком України, який відповідає за підтримання стабільності національної грошової одиниці та функціонування банківської системи, виступає емісійним центром держави, банком банків, банком уряду, органом

банківського регулювання і нагляду, монетарного та валютного регулювання економіки, впливає за допомогою визначених законодавством функцій та операцій на всі сфери економічного життя країни [1].

- другий рівень банківської системи представлений державними, спеціалізованими, універсальними, санаційними банками, філії іноземних банків, що створені і діють на території України, а також банківськими об'єднаннями (банківська корпорація, банківська холдингова група, фінансова холдингова група).

На формування об'єктного поля регулювання на мікрорівні впливає однорідність банків другого рівня – чим вона більша, тим менш диференційованим має бути регулювання банківської системи залежно від типу банку. На цій основі автором пропонується здійснювати регулювання на індивідуальній основі однорідної групи банків: банків з державною участю, банків з іноземним капіталом, спеціалізованих банків.

На сьогодні, відповідно до Інструкції Національного банку України «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні» від 28.08.2001 № 368 виділяють: спеціалізовані ощадні банки (50 % пасивів є вкладками фізичних осіб) та спеціалізовані банки довірчого управління (більше 100 % його активів є активами довірчого управління). Спеціалізованим банкам встановлюються спеціальні підвищені значення нормативів для забезпечення більш високого, порівняно з універсальним банком, рівня капіталізації та ліквідності [2].

Також, автор наголошує на розробці персонального підходу до регулювання системозначущих банків, проблеми у їх роботі, а в критичному випадку їх банкрутство, провокують виникнення ланцюгової реакції, яка приведе до дисбалансу як банківську так і економічну систему.

На макроекономічному рівні об'єктом регулювання визначаємо банківську систему за системним підходом з притаманними їй системними властивостями та ефектами. До загальносистемних властивостей банківської системи, які доцільно враховувати при формуванні об'єктного поля регулювання, слід віднести: цілісність, структурованість, обумовленість

поведінки, ієрархічність, емерджентність та комунікативність.

При вивченні банківської системи на макроекономічному рівні, виходячи з виділених нами системних властивостей, виникають нові об'єкти, які доцільно включати до об'єктного поля регулювання – системні ризики.

Базуючись на підході Н. Н. Каурової, Джорджа Кауфмана та Кеннета Скотта, вважаємо, що системний ризик банківської системи повинен розглядатися як її макровластивість, яка виникає внаслідок нелінійної взаємодії її елементів на мікрорівні, посилюється екзогенними чи ендегенними шоками, призводить до дестабілізації банківської системи і може мати значний негативний вплив на реальний сектор економіки.

Таким чином, до об'єктів регулювання банківської системи на мікрорівні слід віднести банки, філії іноземних банків, банківські об'єднання з виділенням спеціалізованих банків та системно значущих інститутів: на макрорівні автор пропонуємо розглядати банківську систему з притаманними їй системними властивостями та ефектами, в тому числі системним ризиком банківської системи.

З огляду на опис об'єктного поля регулювання з виділенням мікро- то макрорівнів, автор наводить власне трактування терміну регулювання банківської системи, під яким слід розуміти функцію державного управління, що реалізується уповноваженими органами (переважно, через центральний банк) через регулювання процесів на макрорівні, пов'язаних з грошово-кредитними відносинами та забезпеченням стабільності фінансових ринків; на мікрорівні – через регулювання окремих елементів банківської системи без безпосереднього втручання в їх оперативну діяльність, детермінуються нормативністю шляхом створення та постійної актуалізації відповідної нормативно-правової бази та спрямована на забезпечення виконання банківською системою.

Список використаних джерел

1. Костюченко О. А. Банківське право : підручник / О. А. Костюченко. – К. : Атіка, 2011. – 376 с.

2. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні
[Електронний ресурс] / Постанова Правління НБУ від 28.08.2001 № 368 : /
Верховна рада України. – Режим доступу :
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>. – Нормативна база.